

# YÖNETİM VE EKONOMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

## Journal of Management and Economics Research

ISSN 2148 – 029X

Cilt / Volume : 13

Sayı / Issue: 3

Eylül / September 2015

*Dr. Bora YILDIZ, Dr. Harun YILDIZ*

İŞ YAŞAMINDAKİ SANAL KAYTARMA DAVRANIŞLARININ HUKUKİ YÖNDEN İNCELENMESİ

*Yrd. Doç. Dr. Fikret SÖZBİLİR, Doç. Dr. Salih YEŞİL*

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ YETERLİĞİNİN BİLGİ YÖNETİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE'DE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

*Dr. Meryem FİLİZ BAŞTÜRK*

THE ROLE OF FISCAL DOMINANCE ON THE EFFECTIVENESS OF MONETARY POLICY: AN EVALUATION OF 2002-2012 PERIOD IN TURKEY

*Doç. Dr. Selim COŞKUN, Sinan COŞKUN*

PERFORMANSA DAYALI ÜCRET UYGULAMALARI HAKKINDA ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ: KAHRAMANMARAŞ İLİNDE AMPİRİK BİR ÇALIŞMA

*Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA, Yrd. Doç. Dr. Ozan BÜYÜKYILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Ferda ALPER AY*

İŞYERİ YALNIZLIĞININ İŞKOLİKLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KARDEMİR A.Ş.'DE BİR ARAŞTIRMA

*Prof. Dr. Cevat GERNİ, Prof. Dr. Halit YANIKKAYA, Prof. Dr. Mustafa Kemal DEĞER, Prof. Dr. Ömer Selçuk EMSEN, Doç. Dr. Burhan KABADAYI*

THE DETERMINANTS OF FDI IN TRANSITION ECONOMIES: A PANEL DATA ANALYSIS

*Yrd. Doç. Dr. M. M. Tuncer ÇALIŞKAN*

BİLGİ EKONOMİSİNDE ENTELEKTÜEL SERMAYE: BORSA İSTANBUL'DA BANKACILIK SEKTÖRÜ UYGULAMASI

*Araş. Gör. Yusuf TEPELİ, Araş. Gör. Burak KAYIHAN*

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE MESLEĞİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

*Dr. Hakan EREN, Serkan KARACA, Dr. Ali KILIÇ*

FİRMA İÇİ VE DIŞI KAYNAKLARIN ORGANİZASYONEL YENİLİK GELİŞTİRMEDEKİ ETKİLERİ

*Uzm. Mustafa HALICI, Yrd. Doç. Dr. Selma SÖYÜK, Araş. Gör. İbrahim GÜN*

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA ÖRGÜTSEL GÜVEN

*Yrd. Doç. Dr. Erkan ÖZTÜRK*

MADDİ DURAN VARLIKLARIN RAPORLANMASINDA GERÇEĞE UYGUN DEĞER HİYERARŞİSİNİN KULLANILMASI

*Doç. Dr. Halis DEMİR, Yrd. Doç. Dr. Tarhan OKAN, Yrd. Doç. Dr. Sedat BOSTAN*

YÖNETİCİ ADAYI HEKİMLERİ HANGİ GÜDÜ MOTİVE EDER? BAŞARMA VE GÜÇ İHTİYAÇLARI İLE MESLEKİ PERFORMANS İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

*Araş. Gör. Dr. Rıza DEMİR, Araş. Gör. Erman TÜRKMEN*

ÇALIŞANLARIN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK ALGILARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

*Araş. Gör. Filiz DAŞKIRAN, Araş. Gör. Duygu AK*

6306 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KENTSEL DÖNÜŞÜM

*Ümit AKARSU, Doç. Dr. Murat AYDIN*

EKONOMİK KRİZLERDE KAYIT DIŞI EKONOMİ: SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKELER İLE TÜRKİYE DEĞERLENDİRMESİ

*Yrd. Doç. Dr. Onur SUNGUR*

TR61 (ANTALYA, ISPARTA, BURDUR) BÖLGESİNDE SEKTÖREL YOĞUNLAŞMANIN VE YOĞUNLAŞMA DİNAMİKLERİNİN ANALİZİ

*Yrd. Doç. Dr. Necmettin ÖZEL*

İŞGÖRENLERİN İŞ TALEBİ VE KARAR SERBESTİSİ ALGILARI İLE İLİŞKİLİ İŞ SIKINTISI DENEYİMLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

*Doç. Dr. Elif KARAKURT TOSUN, Dr. Enes Battal KESKİN*

CITY COUNCILS AS A MEANS OF LOCAL PARTICIPATION IN TURKEY DURING THE EU MEMBERSHIP PROCESS: THE INVESTIGATION OF THE AWARENESS OF THE BURSA CITY COUNCIL

*Yrd. Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ, Öğr. Gör. Hakan KENDİR, Öğr. Gör. Handan ÖZÇELİK*

KONAKLAMA İŞLETMELERİ YÖNETİCİLERİNİN ÖRGÜTSEL ÇOKÜŞE İLİŞKİN SEKTÖREL DEĞERLENDİRMELERİ: ANTALYA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

*Doç. Dr. Ali TAŞ, Yrd. Doç. Dr. Esin CEVRİOĞLU*

STRATEJİK YÖNETİMİN TEMEL SORULARINA KURUMSALCI PERSPEKTİFTEN BAKIŞ: KURUMSAL TEMELLİ GÖRÜŞÜN ARGÜMANLARI STRATEJİK YÖNETİM DİSİPLİNİ İÇİN NE ANLAM İFADE EDİYOR?

*Yrd. Doç. Dr. Zübeyir BAĞCI*

THE EFFECT OF MANAGERS' POWER BASES ON EMPLOYEES' JOB SATISFACTION: A STUDY IN THE TEXTILE INDUSTRY

*Prof. Dr. Serap PALAZ*

THE REASONS FOR WOMEN'S LABOUR FORCE NON-PARTICIPATION: EMPIRICAL EVIDENCE FROM BANDIRMA

*Senem NART*

TELEVİZYON PROGRAMLARI YAPIMCILIĞI SEKTÖRÜNDE TÜKENMİŞLİK

*Yrd. Doç. Dr. Musa GÖK*

TÜRKİYE'DE KAMU İÇ DENETİM SİSTEMİ: YAPI VE PERFORMANS AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

*Yrd. Doç. Dr. Davuthan GÜNAYDIN*

YEŞİL İŞLER VE İŞGÜCÜ PİYASASINA ETKİLERİ

Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi yayınıdır.  
Dört ayda bir yayınlanır.

**BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, İ.İ.B.F.,  
YÖNETİM VE EKONOMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ  
ISSN: 2148 - 029X**

**YAYIN KURULU**

<b>Sahibi</b> :	Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR (İ.İ.B.F Dekan Vekili)
<b>Sorumlu Yazı İşleri Müdürü</b> :	Doç. Dr. Hasan ABDİOĞLU
<b>Editör</b> :	Doç. Dr. Hasan ABDİOĞLU Doç. Dr. Burak DARICI
<b>Editör Yardımcıları</b> :	Doç. Dr. H.Aydın OKUYAN Yrd. Doç. Dr. Mine BİNİŞ Yrd. Doç. Dr. Nida ABDİOĞLU

<b>Yayın Kurulu</b> :	Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi) Prof. Dr. Kerim ÖZDEMİR (Balıkesir Üniversitesi) Prof. Dr. Mehmet ARSLAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi) Prof. Dr. Cemil ERTUĞRUL (Uşak Üniversitesi) Prof. Dr. Aydın ÖZKAN (Hull University) Prof. Dr. Cengiz TORAMAN (Gaziantep Üniversitesi) Prof. Dr. Fatih BİLGİLİ (Çukurova Üniversitesi) Prof. Dr. Sait KAYGUSUZ (Uludağ Üniversitesi) Prof. Dr. Erdoğan KOÇ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi) Prof. Dr. Oktay ÖKSÜZLER (Gazi Üniversitesi) Doç. Dr. Hacı Mehmet TAŞCI (Erciyes Üniversitesi) Doç. Dr. Hasan ABDİOĞLU (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi) Doç. Dr. Burak DARICI (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi) Doç. Dr. Mehmet BARUT (Wichita State University) Doç. Dr. Mustafa KURT (Yalova Üniversitesi) Doç. Dr. Sedat AZAKLI (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi) Doç. Dr. H.Aydın OKUYAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi) Yrd. Doç. Dr. Ahmet Semih ÖZKUL (University of New Haven) Yrd. Doç. Dr. Mine BİNİŞ (Balıkesir Üniversitesi) Yrd. Doç. Dr. Nida ABDİOĞLU (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)
-----------------------	---

<b>Yayın Kurulu Sekreterleri</b> :	Arş. Gör. Musa BAYIR	Arş. Gör. Vahit HANDAR	Arş. Gör. Özge BALABAN
--	----------------------	------------------------	------------------------

<b>İndeks Bilgisi</b> :	 TÜBİTAK ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı 2013 –	 Index Copernicus 2013–
	 EBSCOhost 2013 –	 Arastirmax 2013 –
	 Ulrichsweb 2013 –	 Akademik Dizin 2013 –
	 Directory of Research Journal Indexing 2013–	 ASOS index 2011 –
	 Scientific Indexing Service-2014	

*Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* (ISSN: 2148- 029X) Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından Ocak, Mayıs ve Eylül aylarında olmak üzere yılda üç kez yayımlanan hakemli bir dergidir. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*'nde yayımlanan yazılardaki görüş ve düşüncelerden yazarları sorumludur. Derginin her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazılar kaynak gösterilmeden kullanılmaz.

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F, Çanakkale Yolu Üzeri, 10200, Bandırma/BALIKESİR

**Telefon** : (0 266) 738 09 45

**Fax** : (0 266) 738 09 46

**E-posta**: yeadd@balikesir.edu.tr / baueadd@gmail.com

**Web**: http://www.bjmer.net/

# YÖNETİM VE EKONOMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ HAKEM KURULU

(İsim sırası ile)

- Prof. Dr. Adem ÇABUK (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ahmet KARAASLAN (Dumlupınar Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ahmet ÖZTÜRK (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ali AKDEMİR (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ali ÇELİKKAYA (Osmanlı Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ali Yaşar SARIBAY (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ali Rıza ÖZDEMİR (Gazi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Alpaslan SEREL (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Aykut ÇOBAN (Ankara Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ayşegül MENGİ (Ankara Üniversitesi)  
Prof. Dr. Binnaz TOPRAK (Boğaziçi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Cemil ERTUĞRUL (Uşak Üniversitesi)  
Prof. Dr. Cengiz TORAMAN (Gaziantep Üniversitesi)  
Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT (Balıkesir Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ceyhan ALDEMİR (Dokuz Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Edip ÖRÜCÜ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ekrem ERDEM (Erciyes Üniversitesi)  
Prof. Dr. Erdal KARAGÖL (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)  
Prof. Dr. Erdoğan KOÇ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ersin KALAYCIOĞLU (Sabancı Üniversitesi)  
Prof. Dr. Fatih BİLGİLİ (Çukurova Üniversitesi)  
Prof. Dr. Feray ODMAN ÇELİKÇAPA (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Galip ALTINAY (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Gökhan ORHAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Gülay BUDAK (Dokuz Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. H. Hüseyin BAYRAKLI (Afyon Kocatepe Üniversitesi)  
Prof. Dr. Hamit PALABIYIK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.)  
Prof. Dr. Hasan ERTÜRK (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Hasan VERGİL (Bülent Ecevit Üniversitesi)  
Prof. Dr. Hüseyin ÖZGÜR (Pamukkale Üniversitesi)  
Prof. Dr. İbrahim Atilla ACAR (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)  
Prof. Dr. İhsan GÜNAYDIN (Gümüşhane Üniversitesi)  
Prof. Dr. İlker PARASIZ (TCMB)  
Prof. Dr. İsa SAĞBAŞ (Afyon Kocatepe Üniversitesi)  
Prof. Dr. İsmail TATLIOĞLU (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Kemal GÖRMEZ (Gazi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Kerim ÖZDEMİR (Balıkesir Üniversitesi)  
Prof. Dr. M. Ercan YILMAZ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. M. Faysal GÖKALP (Uşak Üniversitesi)  
Prof. Dr. M. Merdan HEKİMOĞLU (İzmir Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mehmet GENÇ (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mehmet PALAMUT (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mehmet ŞAHİN (Anadolu Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mehmet TİKİCİ (İnönü Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mehmet TOSUNER (Dokuz Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Meliha ENER (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)  
Prof. Dr. Meltem ONAY ÖZKAYA (Celal Bayar Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mustafa SAATÇI (Erciyes Üniversitesi)  
Prof. Dr. Mümin ERTÜRK (Erciyes Üniversitesi)  
Prof. Dr. Nalan ÖLMEZOĞULLARI (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Nihal İNCİOĞLU (Bilgi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Nihat EDİZDOĞAN (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Nuran BAYRAM (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Nuri BURHAN (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Oktay ÖKSÜZLER (Gazi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Oya SEYMEN (Balıkesir Üniversitesi)  
Prof. Dr. Öcal USTA (Dokuz Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ömer AKAT (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ömer GÜRKAN (Muğla Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ömer TORLAK (KTO Karatay Üniversitesi)  
Prof. Dr. Özcan KARAHAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Rasim YILMAZ (Namık Kemal Üniversitesi)  
Prof. Dr. Recai DÖNMEZ (Anadolu Üniversitesi)  
Prof. Dr. Remzi ALTUNIŞIK (Sakarya Üniversitesi)  
Prof. Dr. Rıdvan KARLUK (Anadolu Üniversitesi)  
Prof. Dr. Rıza ARSLAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Sait KAYGUSUZ (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Selahattin BEKMEZ (Gaziantep Üniversitesi)  
Prof. Dr. Serap PALAZ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Şerif ŞİMŞEK (Selçuk Üniversitesi)  
Prof. Dr. Şevket TÜYLUOĞLU (Gazi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Tuncer TOKOL (Uludağ Üniversitesi)  
Prof. Dr. Turgay BERKSOY (Marmara Üniversitesi)  
Prof. Dr. Üstün ERGÜDER (Özyeğin Üniversitesi)  
Prof. Dr. Yeşim KUŞTEPELİ (Dokuz Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Zerrin TOPRAK (Dokuz Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Zeyyat SABUNCUOĞLU (Uludağ Üniversitesi)  
Doç. Dr. A. Niyazi ÖZKER (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Aydın OKUYAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Burak DARICI (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Cüneyt AKAR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. H. Dilara KESKİN (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Doç. Dr. H. Tarık ŞENGÜL (Ortaoğu Teknik Üniversitesi)  
Doç. Dr. Hacı Mehmet TAŞCI (Erciyes Üniversitesi)  
Doç. Dr. Harun KAYA (İstanbul Üniversitesi)  
Doç. Dr. Hasan ABDİOĞLU (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. İsmet PARLAK (Pamukkale Üniversitesi)  
Doç. Dr. Mehmet MARANGOZ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)  
Doç. Dr. M. Emin ERÇAKAR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Metehan YILGÖR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Metin ULUKÖY (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Mustafa DEMİRCİ (Erciyes Üniversitesi)  
Doç. Dr. Nazan YELKİKALAN (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)  
Doç. Dr. Nuray ERTÜRK KESKİN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)  
Doç. Dr. Sadık ÇUKUR (Abant İzzet Baysal Üniversitesi)  
Doç. Dr. Sedat AZAKLI (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Sedat YUMUŞAK (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Semra CERİT MAZLUM (Marmara Üniversitesi)  
Doç. Dr. Sima NART (Sakarya Üniversitesi)  
Doç. Dr. Suna KORKMAZ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Şadan ÇALIŞKAN (Uşak Üniversitesi)  
Doç. Dr. Veysel AYHAN (Abant İzzet Baysal Üniversitesi)  
Doç. Dr. Zehra ABDİOĞLU (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Ahmet AYDIN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Alptekin MOLLA (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Burcu İŞGÜDEN KILIÇ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Cebirail MEYDAN (Kafkas Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Çağrı ESENER (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Derya ALTUNBAŞ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Ertan DEMİRKAPI (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Gülnil AYDIN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Hale KİRER (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Hicran SEREL (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. L. Yahya ESER (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Lütfi YALÇIN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. M. Emin KARABAYIR (Kafkas Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Mine BİNİŞ (Balıkesir Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Musa GÖK (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Murat Can GENÇ (Karadeniz Teknik Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Nida ABDİOĞLU (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Özgür BİYAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Özlem KIZILGÖL (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Recep KILIÇ (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Tuncer ÇALIŞKAN (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Tuncer ÖZDİL (Celal Bayar Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Yakup ÜLKER (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Yavuz AKÇİ (Adıyaman Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Yusuf AYMANKUY (Balıkesir Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Zafer ÖZTÜRK (Bülent Ecevit Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Zeynep YÜCEL (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Dr. Aziz TURHAN (BDDK)  
Dr. Can ÖZTÜRK (Başkent Üniversitesi)  
Dr. Evren İPEK (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Dr. İlhan ŞAHİN (T. Vakıflar Bankası)  
Dr. Murat ERTUĞRUL (Hazine Müsteşarlığı)  
Dr. Ömür KIZILGÖL (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)  
Dr. Sevda AKAR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

## SAYININ HAKEMLERİ

(İsim sırası ile)

Prof. Dr. Eyüp BEDİR (Gazi Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ercan EREN (Yıldız Teknik Üniversitesi)  
Prof. Dr. Hakan ERKUŞ (İnönü Üniversitesi)  
Prof. Dr. Ömer Faruk İŞCAN (Atatürk Üniversitesi)  
Prof. Dr. Serap PALAZ (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Prof. Dr. Dilaver TENGİLİMOĞLU (Gazi Üniversitesi)  
Doç. Dr. Hasan ABDİOĞLU (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Halil ALTINTAŞ (Erciyes Üniversitesi)  
Doç. Dr. Sedat AZAKLI (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Burak DARICI (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Yavuz DEMİREL ( Aksaray Üniversitesi)  
Doç. Dr. Barış ERDEM (Balıkesir Üniversitesi)  
Doç. Dr. Turhan ERKMEN (Yıldız Teknik Üniversitesi)  
Doç. Dr. Hasan GÜL (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)  
Doç. Dr. Mithat Arman KARASU (Harran Üniversitesi)  
Doç. Dr. Belma KEKLİK (Süleyman Demirel Üniversitesi)  
Doç. Dr. Duygu KIZILDAĞ ( Afyon Kocatepe Üniversitesi)  
Doç. Dr. H. Aydın OKUYAN (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Kaan ÖĞÜT (Bahçeşehir Üniversitesi)  
Doç. Dr. Yasemin ÖZDEMİR (Sakarya Üniversitesi)  
Doç. Dr. Olca SÜRGEVİL DALKI (Dokuz Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Ali TAŞ (Sakarya Üniversitesi)  
Doç. Dr. H. Mehmet TAŞCI (Erciyes Üniversitesi)  
Doç. Dr. Metin ULUKÖY (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Aydın USTA (İnönü Üniversitesi)  
Doç. Dr. Sebahattin YILDIZ (Kafkas Üniversitesi)  
Doç. Dr. Hüseyin YILMAZ (Uşak Üniversitesi)  
Doç. Dr. Sedat YUMUŞAK (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Doç. Dr. Funda YURDAKUL (Gazi Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Atif AÇIKGÖZ (Fatih Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Osman AKIN (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. FAHRETTİN ATIL BİLGE (Selçuk Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Sinan AYTEKİN (Balıkesir Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Salih BATAL (Yalova Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Özgür BİYAN (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Elif Tuğba DOĞAN (Ankara Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. İnci DURSUN (Yalova Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Meral DÜLGER TAŞKIN (Marmara Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Gökhan KALAĞAN (Bartın Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Mete KARAYEL (Afyon Kocatepe Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Recep KILIÇ (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. İlker KIYMETLİ ŞEN (İstanbul Ticaret Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Özer KÖSEOĞLU (Sakarya Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Derya ÖZİLHAN ÖZBEY (Selçuk Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. İ. Erdem SEÇİLMİŞ (Hacettepe Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. İsmail SEVİNÇ (Selçuk Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. V. Uğur TANDOĞAN (Adnan Menderes Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Özlem UZUN YENİLMEZ (Osmangazi Üniversitesi)  
Yrd. Doç. Dr. Sema YİĞİT (Ordu Üniversitesi)  
Dr. Ceray ALDEMİR (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)  
Dr. Evren İPEK (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)  
Dr. Ömür KIZILGÖL (Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi)

# YÖNETİM VE EKONOMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

JOURNAL OF MANAGEMENT AND ECONOMICS RESEARCH

Yayımlayan / Publisher: Bandırma Onyedinci Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F.

Cilt / Volume: 13

Sayı / Issue: 3

Eylül / September 2015

## İÇİNDEKİLER / CONTENT

- İŞ YAŞAMINDAKİ SANAL KAYTARMA DAVRANIŞLARININ HUKUKİ YÖNDEN İNCELENMESİ**  
*THE EXAMINATION OF THE LEGAL ASPECTS OF CYBERLOAFING BEHAVIORS IN THE BUSINESS LIFE*  
Dr. Bora YILDIZ, Dr. Harun YILDIZ.....1-17
- BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ YETERLİĞİNİN BİLGİ YÖNETİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE'DE BİR ALAN ARAŞTIRMASI**  
*THE IMPACT OF INFORMATION TECHNOLOGIES COMPETENCY ON KNOWLEDGE MANAGEMENT: AN EMPIRICAL STUDY IN TURKEY*  
Yrd. Doç. Dr. Fikret SÖZBİLİR, Doç. Dr. Salih YEŞİL.....18-39
- THE ROLE OF FISCAL DOMINANCE ON THE EFFECTIVENESS OF MONETARY POLICY: AN EVALUATION OF 2002-2012 PERIOD IN TURKEY**  
*PARA POLİTİKASININ ETKİNLİĞİNDE MALİ BASKINLIĞIN ROLÜ: TÜRKİYE'DE 2002-2012 DÖNEMİ İÇİN BİR DEĞERLENDİRME*  
Dr. Meryem FİLİZ BAŞTÜRK.....40-55
- PERFORMANSA DAYALI ÜCRET UYGULAMALARI HAKKINDA ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ: KAHRAMANMARAŞ İLİNDE AMPİRİK BİR ÇALIŞMA**  
*THE VIEWS OF TEACHERS ON PERFORMANCE RELATED PAYMENT: AN AMPIRICAL STUDY IN KAHRAMANMARAŞ PROVINCE*  
Doç. Dr. Selim COŞKUN, Sinan COŞKUN.....56-78
- İŞYERİ YALNIZLIĞININ İŞKOLİKLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KARDEMİR A.Ş.'DE BİR ARAŞTIRMA**  
*THE EFFECT OF WORKPLACE LONELINESS ON WORKAHOLISM: A STUDY IN KARDEMİR INC.*  
Doç. Dr. Abdullah KARAKAYA, Yrd. Doç. Dr. Ozan BÜYÜKYILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Ferda ALPER AY.....79-100
- THE DETERMINANTS OF FDI IN TRANSITION ECONOMIES: A PANEL DATA ANALYSIS**  
*GEÇİŞ EKONOMİLERİNDE DYSY'NİN BELİRLEYİCİLERİ: PANEL VERİ ANALİZİ*  
Prof. Dr. Cevat GERNİ, Prof. Dr. Halit YANIKKAYA, Prof. Dr. Mustafa Kemal DEĞER,  
Prof. Dr. Ömer Selçuk EMSEN, Doç. Dr. Burhan KABADAYI.....101-120
- BİLGİ EKONOMİSİNDE ENTELEKTÜEL SERMAYE: BORSA İSTANBUL'DA BANKACILIK SEKTÖRÜ UYGULAMASI**  
*INTELLECTUAL CAPITAL ON KNOWLEDGE ECONOMY: APPLICATION IN BANKING SECTOR ON BORSA ISTANBUL*  
Yrd. Doç. Dr. M. M. Tuncer ÇALIŞKAN.....121-137
- MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MUHASEBE MESLEĞİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**  
*EVALUATION OF ACCOUNTING EDUCATION STUDENTS' VIEWPOINTS TO ACCOUNTING PROFESSION: THE SAMPLE OF MUĞLA SITKI KOÇMAN UNIVERSITY*  
Arş. Gör. Yusuf TEPELİ, Arş. Gör. Burak KAYIHAN.....138-156

<b>FİRMA İÇİ VE DIŞI KAYNAKLARIN ORGANİZASYONEL YENİLİK GELİŞTİRMEDEKİ ETKİLERİ</b> <i>EFFECTS OF INTERNAL AND EXTERNAL SOURCES OF FIRMS ON THE DEVELOPMENT OF ORGANIZATIONAL INNOVATION</i> Dr. Hakan EREN, Serkan KARACA, Dr. Ali KILIÇ.....	157-179
<b>SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA ÖRGÜTSEL GÜVEN</b> <i>ORGANIZATIONAL TRUST IN HEALTH CARE PROFESSIONALS</i> Uzm. Mustafa HALICI, Yrd. Doç. Dr. Selma SÖYÜK, Arş. Gör. İbrahim GÜN.....	180-198
<b>MADDİ DURAN VARLIKLARIN RAPORLANMASINDA GERÇEĞE UYGUN DEĞER HİYERARŞİSİNİN KULLANILMASI</b> <i>USING THE FAIR VALUE HIERARCHY ON REPORTING OF TANGIBLE ASSETS</i> Yrd.Doç.Dr. Erkan ÖZTÜRK.....	199-214
<b>YÖNETİCİ ADAYI HEKİMLERİ HANGİ GÜDÜ MOTİVE EDER? BAŞARMA VE GÜÇ İHTİYAÇLARI İLE MESLEKİ PERFORMANS İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</b> <i>WHICH MOTIVE MOTIVATES PHYSICIANS WHO ARE POTENTIAL MANAGERS? A STUDY ON THE RELATIONSHIPS OF NEED FOR ACHIEVEMENT AND NEED FOR POWER WITH PROFESSIONAL PERFORMANCE</i> Doç. Dr. Halis DEMİR, Yrd. Doç. Dr. Tarhan OKAN, Yrd. Doç. Dr. Sedat BOSTAN.....	215-241
<b>ÇALIŞANLARIN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK ALGILARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ</b> <i>EXAMINATION OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY PERCEPTION OF EMPLOYEES IN TERMS OF DEMOGRAPHIC VARIABLES</i> Araş. Gör. Dr. Rıza DEMİR, Araş. Gör. Erman TÜRKMEN.....	242-263
<b>6306 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KENTSEL DÖNÜŞÜM</b> <i>URBAN TRANSFORMATION WITHIN THE CONTEXT OF LAW NO. 6306</i> Araş. Gör. Filiz DAŞKIRAN, Araş. Gör. Duygu AK.....	264-288
<b>EKONOMİK KRİZLERDE KAYIT DIŞI EKONOMİ: SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKELER İLE TÜRKİYE DEĞERLENDİRMESİ</b> <i>INFORMAL ECONOMY IN TIMES OF CRISES: AN EVALUATION OF SELECTED COUNTRIES AND TURKEY</i> Ümit AKARSU, Doç. Dr. Murat AYDIN.....	289-315
<b>TR61 (ANTALYA, ISPARTA, BURDUR) BÖLGESİNDE SEKTÖREL YOĞUNLAŞMANIN VE YOĞUNLAŞMA DİNAMİKLERİNİN ANALİZİ</b> <i>THE ANALYSIS OF SECTORAL AGGLOMERATIONS AND AGGLOMERATION DYNAMICS IN TR61 (ANTALYA, ISPARTA, BURDUR) REGION</i> Yrd. Doç. Dr. Onur SUNGUR.....	316-341
<b>İŞGÖRENLERİN İŞ TALEBİ VE KARAR SERBESTİSİ ALGILARI İLE İLİŞKİLİ İŞ SIKINTISI DENEYİMLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ</b> <i>EXAMINATION EMPLOYEES' JOB DEMAND AND DECISION LATITUDE PERCEPTIONS AND JOB STRAIN EXPERIENCES IN RESPECT OF INDIVIDUAL CHARACTERISTICS</i> Yrd. Doç. Dr. Necmettin ÖZEL.....	342-361
<b>CITY COUNCILS AS A MEANS OF LOCAL PARTICIPATION IN TURKEY DURING THE EU MEMBERSHIP PROCESS: THE INVESTIGATION OF THE AWARENESS OF THE BURSA CITY COUNCIL</b> <i>AB ÜYELİK SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE YEREL KATILIMIN ARACI OLARAK KENT KONSEYLERİ: BURSA KENT KONSEYİNİN BİLİNİRLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI</i> Doç.Dr. Elif KARAKURT TOSUN, Dr. Enes Battal KESKİN.....	362-376

**KONAKLAMA İŞLETMELERİ YÖNETİCİLERİNİN ÖRGÜTSEL ÇÖKÜŞE İLİŞKİN SEKTÖREL DEĞERLENDİRMELERİ: ANTALYA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA**

*ACCOMMODATION ENTERPRISES MANAGERS' SECTORAL ASSESSMENTS ABOUT ORGANIZATIONAL DECLINE: A RESEARCH IN ANTALYA*

Yrd. Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ, Öğr. Gör. Hakan KENDİR, Öğr. Gör. Handan ÖZÇELİK.....377-396

**STRATEJİK YÖNETİMİN TEMEL SORULARINA KURUMSALCI PERSPEKTİFTEN BAKIŞ: KURUMSAL TEMELLİ GÖRÜŞÜN ARGÜMANLARI STRATEJİK YÖNETİM DİSİPLİNİ İÇİN NE ANLAM İFADE EDİYOR?**

*AN INSTITUTIONALIST PERSPECTIVE TO THE MAIN PROBLEMS OF STRATEGIC MANAGEMENT: THE SIGNIFICANCE OF INSTITUTIONALIST-BASED ARGUMENTS FOR THE STRATEGIC MANAGEMENT DISCIPLINE*

Doç.Dr. Ali TAŞ, Yrd. Doç. Dr. Esin CEVRİOĞLU.....397-415

**THE EFFECT OF MANAGERS' POWER BASES ON EMPLOYEES' JOB SATISFACTION: A STUDY IN THE TEXTILE INDUSTRY**

*YÖNETİCİLERİN KULLANDIKLARI GÜÇ KAYNAKLARININ ÇALIŞANLARIN İŞ TATMİNLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TEKSTİL SEKTÖRÜNDE BİR ARAŞTIRMA*

Yrd. Doç. Dr. Zübeyir BAĞCI.....416-434

**THE REASONS FOR WOMEN'S LABOUR FORCE NON-PARTICIPATION; EMPIRICAL EVIDENCE FROM BANDIRMA KADINLARIN İŞGÜCÜNE DAHİL OLMAMA NEDENLERİ; BANDIRMA ÖRNEĞİ**

Prof. Dr. Serap PALAZ.....435-449

**TELEVİZYON PROGRAMLARI YAPIMCILIĞI SEKTÖRÜNDE TÜKENMİŞLİK**

*BURNOUT ON TELEVISION PROGRAM PRODUCTION INDUSTRY*

Senem NART.....450-481

**TÜRKİYE'DE KAMU İÇ DENETİM SİSTEMİ: YAPI VE PERFORMANS AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME**

*PUBLIC INTERNAL AUDITING SYSTEM IN TURKEY: AN EVALUATION IN TERMS OF ORGANIZATIONAL STRUCTURE AND PERFORMANCE*

Yrd. Doç. Dr. Musa GÖK.....482-502

**YEŞİL İŞLER VE İŞGÜCÜ PİYASASINA ETKİLERİ**

*GREEN JOBS AND EFFECTS OF LABOUR MARKET*

Yrd. Doç. Dr. Davuthan GÜNAYDIN.....503-525

## KONAKLAMA İŞLETMELERİ YÖNETİCİLERİNİN ÖRGÜTSEL ÇÖKÜŞE İLİŞKİN SEKTÖREL DEĞERLENDİRMELERİ: ANTALYA İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Yrd. Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ\*

Öğr. Gör. Hakan KENDİR\*\*

Öğr. Gör. Handan ÖZCELİK\*\*\*

### ÖZ

*Rekabetin küresel boyuta taşındığı günümüz ekonomisinde, örgütler açısından doğru yer ve zamanda, en akılcı kararları alıp uygulayabilmek, gelecekte varlığını devam ettirebilmenin temel anahtarıdır. Aksi halde örgütler zaman içinde, çöküş denilen sancılı ve tehditkâr bir süreçle başa çıkmak zorunda kalabilirler. Bu çalışma, küresel rekabetin en yoğun yaşandığı sektörlerden biri olan konaklama sektöründe, örgütsel çöküşün varlığına ve nedenlerine ilişkin ipuçları aramaktadır. Yapılan anket çalışması sonucunda, Antalya'da görev yapan konaklama işletmeleri yöneticilerinin, örgütleri çöküşe sürükleyebilecek operasyonel, stratejik ve çevresel nedenlere yönelik sektörel değerlendirmeleri ölçülmüştür. Yöneticiler, daha çok ekonomik durgunluk, kriz, talep düşüklüğü, kamusal düzenlemeler gibi çevresel unsurların bölgedeki konaklama işletmelerini zayıflattığını ve dolayısıyla çöküşe sürüklediğini belirtmişlerdir. Çöküşü hızlandırabilecek operasyonel ve stratejik nedenleri ölçmek amacıyla belirlenen değişkenlerin çoğuna yönelik ise, işletmelerin genellikle güçlü olduğu ancak söz konusu bu nedenlere ilişkin de birtakım unsurlara dikkat etmeleri gerektiğini vurgulamışlardır.*

**Anahtar Kelimeler:** Örgütsel Çöküş, Konaklama İşletmeleri, Konaklama Sektörü.

**JEL Sınıflandırması:** M10, L00, L83

## ACCOMMODATION ENTERPRISES MANAGERS' SECTORAL ASSESSMENTS ABOUT ORGANIZATIONAL DECLINE: A RESEARCH IN ANTALYA

### ABSTRACT

*In today's economy in which competition has been reached to a global level, taking the most rational decisions and applying them in the right place and time is the essential key for organizations to continue their existence in the future. Otherwise, in time organizations may have to overcome a painful and threatening process that is called decline. This study aims to search for clues which are related to the existence and reasons of organizational decline in the hospitality industry that is one of the industries in which global competition is experienced most intensively. As a result of the*

\* Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, azizgozkoc@nevsehir.edu.tr

\*\* Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, hakan.kendir@gop.edu.tr

\*\*\* Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Zile Dinçerler Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, handan.ozcelik@gop.edu.tr



*questionnaire study, sectoral assessments of managers, who work for hospitality businesses in Antalya, towards operational, strategic and environmental reasons that might lead to decline of organizations, were measured. Administrators stated that environmental factors such as economic recession, crisis, decrease in demand, public regulations weakens the hospitality businesses and thus lead to their decline more than others. It is also emphasized for most of the variables which are determined in order to measure the operational and strategic reasons which might accelerate the decline that businesses are generally strong but it is necessary to pay attention to some factors that are related to such reasons.*

**Key Words:** *Organizational Decline, Accommodation Enterprises, Hospitality Industry.*

**JEL Classification:** *M10, L00, L83*

## 1. GİRİŞ

Postmodernist şartların hâkim olduğu günümüz bilgi çağında, açık sistemler olarak işletmelerin hayatlarını devam ettirebilmelerinde çeşitli etkenlere maruz kaldıkları ve bu etkenlerin bazılarıyla başa çıkabildikleri, bazılarıyla ise başa çıkmakta zorlandıkları görülmektedir. Uluslararası konjonktürde en son 2008 yılında yaşanan, merkez üssü Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olan küresel krizin, dünya çapındaki büyük veya küçük çoğu işletmeyi etkilediği, bazılarını çöküşe sürüklediği ve hatta bazılarının iflasına neden olduğu bilinmektedir. Bu durum örgütsel çöküşe neden olan çevresel etkenlerden sadece bir tanesi olarak gözlemlenebilir. İşletmelerin hem örgütün içinden (operasyonel ve stratejik) hem de dışından (çevresel) gelebilecek tehditleri iyi analiz edebilmesi ve gözlemlemesi örgütsel çöküşe girmesini engelleyebilecek veya çöküş sonrası hayata geri dönüşünü kolaylaştırabilecektir. Dolayısıyla örgütsel çöküşe neden olan etkenlerin iyi belirlenmesi ve oluşabilecek tehditlere karşı sağlıklı hareket edilebilmesi, yüksek düzeyde talep esnekliğine sahip olan turizm sektöründeki konaklama işletmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Otomasyona elverişli olmayan, emek yoğun şekilde faaliyet gösteren turizm sektörü, uygulandığı ülkenin sosyo-ekonomik gelişim düzeyine ve politik istikrarına, dünya ekonomik konjonktüründeki olumsuz şartlara büyük ölçüde bağımlı ve duyarlıdır. Ayrıca ülkedeki yapısal ve konjonktürel bozuklukların tümünden farklı boyutlarda ve olumsuz bir biçimde etkilendiğinden risk oranı yüksek olmaktadır (Olahı ve Timur, 1988: 242). Artan rekabet, küreselleşme, ekonomik koşullar, hükümet icraatları, teknolojik-sosyal değişimler ve iç zayıflıklar çöküşün yönetsel ve çevresel nedenlerinden bazılarıdır. Turizm sektörü içerisinde yer alan konaklama işletmelerini bu dinamiklerden ayrı düşünmek mümkün değildir. Bu konuda oteller üzerine yapılmış spesifik araştırmaya nadir olarak rastlanmasına rağmen, otel endüstrisi ampirik ve yazınsal alanda iflas, başarısızlık, zayıf finansal performans ve getiri düşüklüğü ile genel olarak bağdaştırılmaktadır (Solnet, Paulsen ve Cooper, 2010).

Bu araştırmanın amacı, Antalya İli'nde bulunan turizm işletme belgesine sahip 5 yıldızlı otellerde çalışan üst ve orta kademe yöneticilerin örgütsel çöküşe neden olan boyutlara ilişkin değerlendirmelerini analiz etmektir. Bu çalışma ile: “Konaklama işletmelerinde görev yapan üst ve orta kademe yöneticilerin örgütsel çöküşü hızlandırabilecek boyutlara (operasyonel, stratejik ve çevresel) ilişkin sektörel değerlendirmeleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Konuya ilişkin ulusal ve uluslararası yazın taranmış, ulusal yazında turizm endüstrisini baz alarak örgütsel çöküş konusunu inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle örgütsel çöküşe neden olabilecek değişkenlerin belirlenmesi ve bu değişkenlerin konaklama işletmeleri yöneticileri açısından ne düzeyde tehdit olarak algılandığının belirlenebilmesi açısından bu çalışma önem arz etmektedir. Ayrıca çalışma sonucunda elde edilen verilerin ulusal yazın yanında, konaklama işletmesi sahipleri ve yöneticileri için de önemli katkılar sağlayacağı düşünülmüştür.

## 2. ÖRGÜTSEL ÇÖKÜŞ KAVRAMI

Yönetim bilimi çerçevesinde, özellikle de stratejik yönetim alanında, örgütlerin rekabet avantajları ve başarısı ile ilgili çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Bu tür çalışmalar örgütsel büyümeye önemli katkılar sunan çalışmalardır. Ancak örgütün yaşam dinamiğindeki düşüşü ifade eden örgütsel çöküşe verilen önemin, ilgili yazında çok daha az olduğu görülmektedir (Carmeli ve Sheaffer, 2009). Örgütsel çöküş veya çöküş tehdidi yaşam döngüsü boyunca her işletmenin başına gelmesi muhtemel bir durumdur. Bu durumdan kimi zaman kaçınılabılır kimi zaman da kaçınılamaz (Crow ve Hartman, 2003).

Örgütsel çöküş, bir örgütün yok olmaya başlaması, fonksiyonlarını tam olarak yerine getirememesi ve varlığını sürdürmekte zorlanması durumudur (Heine ve Rindfleisch, 2013). Bazı kaynaklarda çöküş; “bir kuruluşun temel kaynaklarında azalma” olarak açıklanmaktadır. Bu bağlamda örgütsel çöküş, örgütlerin varlıklarını devam ettirmeleri açısından ölçülebilir (tahmin edilebilir) bir tehdit olarak algılanmaktadır (Mone, McKinley ve Barker, 1998). Çöküş, örgütün finansal ve insan kaynakları bakımından gerilemesi veya ekonomik performansındaki azalmalar olarak belirtilmektedir (Jeyavelu, 2009).

Örgütsel küçülme ve örgütsel çöküş kavramları genellikle birbirleriyle karıştırılmaktadır. Aslında bu kavramlar teorik olarak birbirinden son derece farklıdır (Weitzel ve Jonsson, 1989). Çöküş örgüt kaynaklarında meydana gelen erozyon nedeniyle istem dışı oluşan çevresel veya organizasyonel bir durumdur. Örgütler küçülme yoluna gitmeden de çöküşe uğrayabilirler (Freeman ve Cameron, 1993). Oysa; küçülme isteyerek, proaktif ve genellikle reaktif olarak yönetimin stratejisine dayalı, çevresel dalgalanmaya ve belirsizliğe karşı alınan bir stratejik tedbirdir (Carmeli ve Sheaffer, 2009).

Örgütsel çöküş, kavram olarak negatif algılansa da kimi zaman örgütsel performansın tazelenmesi için faydalı da olabilmektedir. Bununla birlikte yenilik girişiminde bulunan herhangi bir

bir işletmenin bu atılımı, örgütsel çöküşün tetikleyicisi de olabilmektedir (Heine ve Rindfleisch, 2013). Araştırmacılar, örgütsel çöküş durumunda genellikle kargaşa, gizlilik, katı tutum, merkezileşme, biri veya birilerini günah keçisi yapma ve muhafazakâr tutumun arttığı konusunda hem fikirdirler. Ayrıca moral, yenilik, katılım, lider etkisi ve uzun vadeli planların ise bu dönemde azaldığı görülmektedir (Cameron, Kim ve Whetten, 1987).

### 3. ÖRGÜTSEL ÇÖKÜŞÜN NEDENLERİ

Günümüzde artan rekabet, tüketici talebindeki değişiklikler, piyasalardaki kaynak sıkıntısı, pazar daralması, talep yetersizliği gibi sebepler firmaların büyüme süreçlerine ciddi sekteler vurmakta ve onları örgütsel çöküşe mecbur bırakmaktadır (Sönmezer, 2006). Örgütsel çöküş üzerine yapılan araştırmalar göstermektedir ki bazı işletmeler örgütsel çöküşe karşı sert bir duruş sergilerken bazı işletmeler ise daha rahat ve risk almaya yatkın hareket etmektedirler (Rosenblatt, Rogers ve Nord, 1993).

Örgütsel çöküş bir işletmenin sürekli zaman diliminde performans ya da kaynak bazında yaşadığı sorunlarla başlar. Rekabet piyasasındaki değişiklikler veya ani çevresel darbeler gibi dışsal faktörlerden kaynaklanabilmektedir. Aynı zamanda bu nedenler pazara dönük uygulamalardaki eksiklikler veya etkili olmayan kaynak yönetimi gibi içsel faktörler de olabilir (Trahms, Ndofo ve Sirmon, 2013). Örgütsel çöküşün nedenleri göz önüne alındığında ilk olarak, çevresel ve organizasyonel faktörler akla gelmektedir (Weitzel ve Jonsson, 1989). Köksal (2002) ise organizasyonel faktörü operasyonel ve stratejik olmak üzere iki gruba ayırmış ve dolayısıyla örgütsel çöküş nedenlerini çevresel, operasyonel ve stratejik olmak üzere üç grupta incelemiştir.

#### *Çevresel Nedenler*

Çevresel değişiklikler büyük, hızlı ya da tahmin edilmesi zor olduğunda işletmeler devamlılıklarını sürdürebilmek için bu ani değişikliklere ayak uydurabilmelidirler. Aslında işletmelerin uyum sorunu başlıca çöküş sebebi olarak görülmektedir (Weitzel ve Jonsson, 1989). Yeniliği uygulamak belirsizlik yaratmakla birlikte, birimler arasında koordinasyon gerektirdiği için işletmeler açısından risk oluşturabilmektedir. Bu durum aynı zamanda yöneticilerin uygulanacak yeniliğin maliyeti ve faydaları hakkında doğru tahminlerde bulunamamalarından da kaynaklanmaktadır (Mone vd., 1998). Müşteri talebindeki dalgalanmalar veya değişiklikler ayrıca çöküş nedenlerindedir (Cameron vd., 1987). Zammuto ve Cameron (1982)'un çöküş modelinde iki temel çevresel faktör vurgulanmaktadır. Bunlar; niş pazarın mevcut taşıma kapasitesinde azalma ve niş pazar içerisinde kaliteli geçişler sağlama konusundaki güçlüklerdir.

Bir ürün veya hizmete olan talebin azalması, devlet düzenlemelerinin artması, ürün ve hizmetleri de etkileyen teknolojik değişimler ve bu değişimlere ayak uyduramamak örgütsel çöküşe sebep olan çevresel nedenlerdendir (Cameron ve Zammuto, 1983). Çoğu şirket yöneticisi kur dalgalanmalarını, faiz oranlarını ve düşük maliyetli dış rekabeti genellikle kontrol edilemeyen dış

faktörlerden görürler. Bu görüş kısmen doğru olsa da bu tür olumsuzlukların sinyallerini yöneticiler önceden fark etmelidirler (Lorange ve Nelson, 1987). Örneğin konaklama işletmelerinin mali başarısızlığa uğramasına neden olan, kontrol edilemeyen bu faktörler işletmelerin dış çevresinde gerçekleşen ve genellikle hükümet politikalarından etkilenen faktörlerdir. Kişisel milli gelir dağılımının bozulması, çok esnek bir talep yapısıyla karşı karşıya bulunan konaklama işletmelerini olumsuz etkilemektedir. Ekonomide yaşanan yüksek enflasyonun ve döviz kurlarındaki dalgalanmanın işletme maliyetlerini artırıcı rolü, ödemeler bilançosunun açık vermesi nedeniyle getirilen yasal düzenlemeler, mevsimlik olarak ortaya çıkan istihdam sorunları, döviz kurları ve döviz kurlarını baskı altında tutan politikalar konaklama işletmelerinde dolaylı olarak zararlara ve mali başarısızlığa yol açabilecek diğer faktörler arasında gösterilmektedir (Türksoy, 2007).

### ***Operasyonel Nedenler***

Operasyonel anlamda ise yönetimin değişimlere direnç göstermesi, riskten kaçınması ve sadece kişisel kariyerini düşünerek bencilce hareket etmesi, işletmelerin mevcut potansiyellerini kullanmalarını engelleyip çöküş zemin hazırlamaktadır (Whetten, 1987). Yöneticilerin benimsediği bazı tutumlar, örgütsel değişikliklere sekte vurup dolaylı olarak örgütsel krizi tetikleyebilmektedir (Carmeli ve Sheaffer, 2009).

Operasyonel nedenler arasında işletmeler açısından en çok finansal ve mali konular tehdit unsuru oluşturmaktadır. Nakit sıkıntısı ve kredi talepleri de yetersiz kaynak sıkıntısından dolayı meydana gelen olumsuzluklardandır. Deneyimli bir yönetici kredi ihtiyacına çözüm bulmalı ve nakit sıkıntısını giderebilecek tecrübeye sahip olmalıdır. Ayrıca donanımlı bir yönetici finans, muhasebe ve yasal prosedürler konusunda yetkin kişileri göreve atmalı aynı zamanda ihtiyari harcamaları, borç sözleşmelerini, kontratları ve sermaye maliyetlerini kontrol etmelidir (D'Aveni, 1989).

Konaklama işletmelerinin maliyetlerinin büyük kısmını yatırım giderleri oluşturmaktadır. Yatırım maliyetleri, işletmenin kurulmasından fiziki tesislerin yapımına ve işletmenin açılmasına kadar geçen sürede katlanılan maliyetlerdir. İşletmenin faaliyete geçmesinden sonra ise emek yoğun özelliği nedeniyle işgücü maliyetleri, yiyecek ve içeceğe ilişkin malzeme maliyetleri, konaklama hizmetlerine ilişkin maliyetler öne çıkmaktadır. Yatırım döneminde kullanılan yüksek borçlanma maliyetleri faaliyet döneminde işletmeyi olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca, artan maliyetler, idari bakımdan bir takım boşluklara ve koordinasyonda bazı zaafllara, dolayısıyla hizmet endüstrisinin en temel özelliği olan hizmet kalitesinin düşerek işletmenin zarar etmesine neden olabilmektedir (Türksoy, 2007). Bu nedenle bu tarz problemlerin aşılabilmesinde, konaklama işletmelerinde üst yönetimde bulunanların eğitim ve deneyim düzeyleri ile örgüt içerisinde oluşturulan etkili iletişimin önemi yadsınamaz bir gerçektir.

Sonuç olarak, örgütlerin geleceğini ilgilendiren konulara yönelik karar alma sürecinde oluşan yönetsel yorumlar ve bu yorumların başkalarına nasıl iletildiği çöküş aşamasında önemli rol oynar (Rosenblatt vd., 1993).

### ***Stratejik Nedenler***

Yöneticilerin ürün pazarını yönetirken yapmış oldukları hatalar, sübjektif ve ön yargılı stratejik kararlar, hissedarların çelişen talepleri, bürokrasilere kolay adapte olamama, sosyal hedeflerin finansal hedeflerin üzerinde olması da çöküşün nedenlerindedir (Jeyavelu, 2009). İşlenmeyen kaynaklar kimi zaman yöneticilere aşırı güven verir ve kriz anında bu güven nedeniyle gerekli tedbirleri almakta gecikebilirler (Mueller, McKinley, Mone ve Barker, 2001). Bir işletme için mali tasarruf da son derece önemlidir (Trahms vd., 2013).

Çok başarılı işletmeler kimi zaman egolarının kurbanı olabilmektedirler. Bu durum ürün veya hizmet geliştirme ve kalitede azalmaya, duyarsızlığa, olumsuz müşteri geri bildirimlerine, yenilikleri takip etmemeye ve satışlarda kısa sürede meydana gelen düşüşlerin ciddiyetini fark etmemeye neden olmaktadır (Adler ve Hall, 1996). Ayrıca işletmelerin temel stratejilerine sadık kalmamaları da onları çöküşe götürmektedir (Porter, 1985: 17). Eğer belirlenen strateji yeterince kapsamlı ve makul ise değişikliğe gitmeye gerek yoktur. Strateji açık ve net olursa üst yönetim üzerine düşen görevi iyi bilir ve o göreve adapte olur (Fredrickson ve Iaquinto, 1989). Ağır hiyerarşik baskılar, çalışanların ve mevcut pazarın gereksinimlerini anlayamamak da nedenler arasındadır (Adler ve Hall, 1996).

Konaklama işletmelerinde, özellikle de otel işletmelerinin stratejik planlarında çevresel faktörlerin etkilerini belirlemek zaman ve çaba gerektiren zorlu bir süreçtir. Bu etkilerin analizlerinde ekonomik, teknolojik, politik ve yasal çevresel faktörlerin yanında pazar ve rekabete ilişkin etkenlerin de devamlı gözden geçirilmesi gerekmektedir (Bolat, 2000:4; Akt. Kaya, 2010). Günümüzde Türkiye’de turizm sektöründe bazı işletmelerin konaklama fiyatlarını minimum düzeyde tutup, yiyecek ve içecek gelirlerinden arzuladıkları kâra ulaşma stratejisini benimsemeleri, bu hizmetlerde ortaya çıkabilecek zararın işletmeyi daha büyük oranda etkilemesine yol açabilmektedir (Türksoy, 2007).

2001 yılında Türkiye’de meydana gelen ekonomik kriz, ne turizm işletmelerinin ne de devlet yöneticilerinin olabilecekleri öngöremediklerini ortaya koymuştur. Söz konusu sancılı süreç için hali hazırda belirlenmiş bir strateji uygulanmamıştır. Kriz sürecinde verilen cevaplar etkiye tepki halinde gerçekleşmiş ve başarısı önceden kestirilemeyen geçici çözümler denenmiştir. Bu durum konaklama işletmesi yöneticilerinin olası durumlar karşısında uygulamaya koyabilecekleri sağlam stratejilerinin bulunmadığını göstermiştir (Okumuş ve Karamustafa, 2005). Dolayısıyla sektöre özgü mevsimsel değişkenlikler, fiyat değişiklikleri ve rekabet gibi nedenlerden dolayı talepteki belirsizlikler güçlü strateji uygulamada profesyonelliği gerektirmektedir (Kaya, 2010).

#### 4. ÖRGÜTSEL ÇÖKÜŞ SÜRECİ VE AŞAMALARI

Yaşam döngüsü dört aşamadan ibarettir. Bunlar; doğum, büyüme, olgunluk ve çöküştür. Örgütlerin yaşam döngüsü içinde yer alan çöküş, bazen yenilenme veya dönüş aşaması da olabilmektedir (Serra, Ferreira ve Almeida, 2013). Örgütsel çöküş ve iflas kavramları literatürde genellikle birbirleri ile karıştırılır. Oysaki iflas, işletmenin çok büyük tehlike altında olduğu hatta bir şekilde iflas yoluna gittiği, açığa alındığı ve yok olduğu anlamına gelir. Örgütsel çöküş aşaması ise işletmenin kaynakları, müşterileri, çalışanları ya da finansal meseleleri vb. ile ilgili yaşadıkları sorunlardır. İşletmeler bu süreçte kendilerini çok kritik bir dönüm noktasında hissederler. Eğer mantıklı hareket ederlerse geri dönüş mümkündür ancak çöküş derinleşmeye devam ederse iflas söz konusudur (Adler ve Chaston, 2002; Serra vd., 2013).

Weitzel ve Jonsson'a (1989) göre işletmeler iç ve dış baskıları tahmin etme, tanıma, önleme, etkisiz hale getirme veya bu gibi olumsuzluklara ayak uydurabilme konusunda başarısız oldukları zaman çöküş aşamasına girerler. Söz konusu yazarlar oluşturdukları modelde örgütsel çöküş sürecini 5 ayrı aşamada göstermişlerdir. Bu aşamalar; 1. Örgüt çöküşün ilk aşamasında kördür, 2. Değişim ihtiyacını fark eder fakat harekete geçmez, 3. Harekete geçer fakat gerçekleştirilen eylem ya da eylemler uygunsuzdur, 4. Durum kriz noktasına ulaşır ve 5.Çözüm bulmakta zorlanır (Bkz: Tablo 1).

**Tablo 1. Örgütsel Çöküşün Aşamaları ve Örgütsel Eylem**

Aşama	Örgütsel Eylem
1. Körlük	Sorunu tahmin edememe ya da algılayamama; çöküş başlar
2. Eylemsizlik	Doğru harekete geçmeme; çöküş belirginleşir
3. Hatalı Eylem	Yanlış kararlar, kararların uygulanmasındaki yanlışlar
4. Kriz	Çevrenin yanlış karar aşamasını affetmemesi, alınan yanlış kararlardan geri dönmek için son şans, fakat çevre affedici olursa yavaş şiddette bir erozyon
5. Yok Olma*	Kriz aşamasında çevrenin affedici olmaması sonucunda hızlı ölüm, affedici bir çevrede ise yavaş ölüm gerçekleşir.

\*Yok olma aşaması hariç diğer tüm aşamalarda kurtulma şansı vardır. Ancak son aşamada kaynaklar ciddi şekilde tükendiği için geri dönüş mümkün olmaz.

**Kaynak:** (Weitzel ve Jonsson, 1989)

Organizasyonun zayıflayan finansal oranları örgütsel çöküşün ilk belirtilerindedir. İşletmenin birikmiş karı, kazanç stabilitesi, işletme sermayesi, büyüklüğü, nakit durumu, faiz karşılama durumu aslında bir işletmenin çöküşünün başlangıç aşamasında olup olmadığının göstergeleri arasındadır (Adler ve Hall, 1996). Bu belirtiler işletmenin olumsuz olan gidişatının habercisidir. Çöküşten kaçınmak için işletmelerin mevcut düzenleri ile ilgili mantıklı bir değerlendirme yoluna gitmeleri gerekir. Çöküşün birçok öznel kriteri vardır. Bunlardan prestij veya itibar kaybı işletme dışı belirtilerindedir. Savunmacı, negatif veya kötümser yorumlar ise örgüt içerisinde açıkça görülebilen yorumlardandır (Crow ve Hartman, 2003).

İşletmede kaynak sıkıntısı arttıkça, çalışanlar işverenlerin kendilerine kaynak tahsis edebilirliği konusunda rasyonel kriterlerden öte kendi çıkarları doğrultusunda hareket ederler (Daly ve Geyer,

1995). Çalışanlar işletmenin ürün ve hizmet kalitesi açısından performansını güçlendirebileceği ve müşteri beklentilerine yanıt verebileceğine inanırlarsa işletmede kalırlar. Eğer işletmenin gelişimine dair inançlarını kaybederlerse işletmeyi terk ederler. Barry'e (1974) göre işletmede kalma veya işletmeden gitme 4 şekilde gerçekleşir; 1.Kalmak ve sessiz kalmak, 2.Kalmak ve vokal olmak (sessiz kalmamak), 3.Gitmek ve sessiz kalmak, 4.Gitmek ve sessiz kalmamak (Akt. Kolarska ve Aldrich, 1980).

İşletmenin karlılık, gelir veya pazar payından herhangi birinde azalma var ise orta düzeyde bir çöküş söz konusudur. Fakat bu üç faktör eşzamanlı olarak gerçekleşiyor ve yüksek seviyelerde seyrediyorsa çöküşün şiddeti büyüktür ve iflas söz konusu olabilir. Çöküş çok kritik bir noktadır, eğer kısa zamanda fark edilmiş olursa işletme tüm kaynaklarını ve hissedarlar katkılarını bu yöne yönlendirirler. Böylelikle çöküşten geri dönüşü sağlayabilirler (Jeyavelu, 2009).

Çöküşün nedeni ister iç ister dış kaynaklı olsun yönetici, işletmenin rekabetçi konumunu iyileştirmek için kaynaklarını yönlendirmede doğru stratejileri seçebilir (Rasheed, 2005). Çöküşü fark ettiklerinde işletmede herhangi bir yenilik yerine azalan kaynaklara takviyede bulunma yoluna gidebilir. Bu kendilerini güvende hissetmeleri için izledikleri bir yoldur. Ancak bu noktada hangi seçeneğin daha az risk taşıdığını belirlemek çok önemlidir (Latham ve Braun, 2009).

Örgütsel çöküş sonucu küçük işletmelerin yok olma oranı daha yüksektir. Çünkü Boyle ve Desai'ye (1991) göre küçük işletmelerdeki sorunlar genellikle yönetim kontrolü odaklı meydana gelmektedir. Kriz anında büyüme stratejisi işletme için iyi bir hayat kurtarıcı olabilmektedir, ancak küçük işletmeler bu gibi durumlarda tasarruf yolunu daha iyi ve kısa süreli sonuçlar getiren bir yol olarak görürler. Hayatta kalabilmeye odaklanırlar ve yeni ürün ve hizmet üretme konusunda kendilerini kısıtlama yoluna giderler (Akt. Rasheed, 2005).

Sağlıklı bir işletmenin üst yönetim kadrosu işletme karakteri ve dış çevreyi tanıma konusunda başarılıdır. Böylece çöküş durumunda işletme için uygun stratejiler geliştirebilirler. Bazı çalışmalar ise işletmelerin yaşı büyüdükçe yok olma oranlarının azaldığını göstermektedir (Köksal, 2002). Genç işletmeler köklü işletmelere göre daha savunmasızdırlar. Uzmanlaşmış işletmelerin rakipleri küçük işletmelerden ibaretse yok olma olasılıkları daha düşüktür. Fakat eğer rakipleri büyükse durum değişkenlik gösterebilir (Serra vd., 2013). Çöküş aşamasına girdiği halde bunu farkedemeyen bir işletme ile sağlıklı bir işletmeyi kıyaslayacak olursak; her ikisinin de büyüme yolunu seçtiği aralarında herhangi bir fark olmadığı görülür. Fakat zamanla çöküş aşamasındaki firmaların genişlemeye gösterdikleri çaba düzeyi değişir. Bu durum eylemlerindeki düzensizlikten kaynaklanır ancak risk alma konusunda başarılı işletmelerle arasında önemli ölçüde bir fark yoktur (Wiseman ve Bromiley, 1996).

Örgütsel çöküş sürecinin işletmeler açısından doğurabileceği çok yönlü yıkıcı sonuçlar, etkili yönetim uygulamaları sayesinde ortadan kaldırılabilir veya hafifletilebilir. Özellikle yöneticilerin

çöküşü oluşturan faktörlere ilişkin kişisel ve sektörel değerlendirmeleri, çöküşe ilişkin yerinde kararların alınmasını kolaylaştıracaktır. Araştırmanın bu kısmında, sunulan teorik çerçeve göz önüne alınarak, konaklama işletmeleri yöneticilerinin çöküşe neden olan faktörlere ilişkin sektörel değerlendirmeleri ölçülecektir.

## **5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ**

### **5.1. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçları ve Güvenilirlik Analizleri**

Konaklama işletmelerinde görev yapan yöneticilerin, örgütsel çöküşü hızlandırabilecek değişkenlere ilişkin bakış açılarını ölçmek amacıyla geliştirilen anket formu iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; örgütsel çöküşü hızlandıran operasyonel (17 ifade), stratejik (8 ifade) ve çevresel (11 ifade) faktörlere yönelik toplam 36 ifadeye yer verilmiştir. Yöneticilerden bu kapsamda; yöneltilecek ifadelerin, Antalya Bölgesi'nde faaliyet gösteren 5 yıldızlı otel işletmelerini ne düzeyde güçlü (veya zayıf) kıldığını belirtmeleri istenmiştir. İfadeler, 5'li Likert Ölçeği'nde çoktan seçmeli şekilde (İşletmeleri; 1-Çok Zayıf Kılmaktadır, 2-Zayıf Kılmaktadır, 3-Oldukça Güçlü Kılmaktadır, 4-Güçlü Kılmaktadır, 5-Çok Güçlü Kılmaktadır) oluşturulmuş, operasyonel, stratejik ve çevresel nedenler olarak üç başlık altında toplanmıştır. Örgütsel çöküşün öncülleri olan bu ifadeler hazırlanırken Köksal'ın (2002) çalışmasından yararlanılmıştır. Köksal'ın (2002) çalışması, çöküşe ilişkin ölçek geliştiren son çalışmalardan biri olmakla birlikte, küresel ticaretin merkez ülkelerinden biri olan Amerika'da gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kapsam geçerliliği sağlanmakla birlikte görüşlerin ılımlı ve tutarlı olduğu elde edilen yanıtlardan görülmektedir (Köksal, 2002: 124).

Araştırmada kullanılan örgütsel çöküş ölçeğinin güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, tatmin edici sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Çöküşün operasyonel boyutunu ölçmek için geliştirilen 17 ifadenin güvenilirlik katsayısının 0,72; stratejik boyutunu ölçmek için geliştirilen 8 ifadenin güvenilirlik katsayısının 0,74 ve çevresel boyutunu ölçmek için oluşturulan 11 ifadenin güvenilirlik katsayısının 0,82 olduğu görülmektedir. Güvenilirlik katsayısının (Cronbach's Alpha) 0.70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu ifade edilmektedir (Durmuş ve diğerleri, 2011: 89).

Anketin ikinci bölümünde ise, katılımcılara ilişkin demografik (yaş, cinsiyet, eğitim durumu) ve kişisel özellikler (işletmedeki görevleri, işletmede ve sektörde çalışma süreleri) ile katılımcıların görev yaptıkları işletmelere ilişkin nitelikleri (faaliyet süresi, oda sayısı, yönetim kurulunda yabancı uyruklu üye sayısı) belirlemek amacıyla 9 kapalı uçlu soru hazırlanmıştır. Anket sonucunda elde edilen veriler IBM SPSS (Statistical Packet for Social Science) 20.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.



## 5.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Antalya ilinde faaliyet gösteren turizm işletme belgesine sahip 5 yıldızlı otel işletmelerinin üst ve orta kademe yöneticileri oluşturmaktadır. Türkiye’de turizm işletme belgesine sahip 5 yıldız statüsünde bulunan 442 (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2014) otelin 255’inin Antalya’da (Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2014) bulunması nedeniyle araştırmanın bu ilde yapılması uygun görülmüştür. Anket çalışması 2014 yılı eylül ve ekim aylarında gerçekleştirilmiştir.

Antalya’daki 5 yıldızlı otellerde çalışan üst ve orta kademe yöneticilerin sayılarının belirlenmesinde, Kozak’ın (2008) çalışmasında belirttiği büyük otel işletmelerinde bulunması bir anlamda zorunlu olan bölümler dikkate alınmıştır. Bu bölümler; yönetim, önbüro, kat hizmetleri, yiyecek-içecek, insan kaynakları, muhasebe, pazarlama ve destek hizmetler olarak belirtilmektedir. Dolayısıyla 5 yıldızlı otel işletmelerinin büyük otel işletmeleri içerisinde yer alması nedeniyle bahsi geçen bölümlerde çalışan üst düzey yöneticinin bir, orta kademe yöneticilerin yedi kişi olduğu görülmektedir. Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2014) istatistiki verilerine göre, il genelinde turizm işletme belgesine sahip olan 5 yıldızlı otel sayısı 255’tir. Bu otellerde çalışan üst kademe yönetici sayısı 255, orta kademe yönetici sayısı 1.785 toplamda ise 2.040 yönetici sayısına büyük otellerdeki bölümler temel alınarak ulaşılmıştır.

Araştırmanın örneklem sayısının belirlenmesinde ise Ryan’ın (1995) formülünden faydalanılmıştır. Araştırmaya konu olan evren 2040 alınarak, örneklem sayısı, aşağıda belirtilen formül yardımıyla 367 olarak belirlenmiştir.

### Formül:

$$n = \frac{NPq}{Z^2 + Pq}$$

n= Örneklem sayısı  
N = Araştırmaya konu olan topluluk  
P = Topluluk oranı veya tahmini  
q = 1-P  
B = Katlanılabilir hata oranı  
Z = Z sayısı (istenilen güven aralığında)

(1)

$$n = \frac{2\ 040\ (0,5)\ (0,5)}{(1,96)^2 + (0,5)\ (0,5)}$$

N=2.040  
P=0.5  
q=0.5  
B=0.05  
z=(1.96)<sup>2</sup>

n = 367 yönetici

Araştırmanın örnekleme olasılığa dayalı olmayan örnekleme yönteminden, kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Altunışık ve arkadaşlarına (2010:140) göre, oldukça yaygın olarak kullanılan bu teknikte ankete cevap veren herkesin örneğe dâhil edilmesi ön plandadır. En kolay bulunan denek en ideal olanıdır. Denek bulma işlemi arzu edilen örnek büyüklüğüne ulaşıncaya kadar devam etmektedir. Anket çalışmasının uygulanma süreci tamamlandığında, 388 orta ve üst kademe yöneticiden geri bildirim elde edildiği belirlenmiştir.

Uygulanan anket çalışması sonucu istatistiki verilerin elde edilmesine katkı sağlayan 388 yöneticinin 63'ü (%16,2) üst kademe, 325'i (%83,8) ise orta kademe yönetici olarak görev yapmaktadır. Yöneticilerin sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında, 242'sinin (%62,4) erkek yöneticilerden oluştuğu görülmektedir. Yine yöneticilerin ağırlıklı yaş ortalamaları incelendiğinde, 26-34 yaş (n= 146, %37,6) ve 35-43 (n= 181, %46,6) yaş aralıklarında oldukları göze çarpmaktadır. Yöneticilerin yarısına yakın bir kısmının ön lisans (n= 191, %49,2), diğer yarısına yakın bir kısmının ise lisans (n= 176, %45,4) düzeyinde üniversite eğitimi aldıkları belirlenmiştir. 207 (%53,4) yöneticinin 6 ile 15 yıl arasında, 119 (%30,6) yöneticinin ise, daha tecrübeli olarak, 16 yıldan uzun zamandır turizm sektöründe yönetici olarak çalıştıkları saptanmıştır.

Yöneticilerin görev yaptıkları konaklama işletmelerine ilişkin özellikler incelendiğinde ise, 94 (%24,2) işletmenin 1-5 yıldan bu yana faaliyet gösteren genç işletmeler olduğu, yarısına yakın bir kısmını oluşturan 174 (%44,8) işletmenin 6-10 yıldan bu yana ve 120 işletmenin ise 11 yıl ve üzeri bir zamandır faaliyet gösterdiği görülmektedir. İşletmelerin oda sayıları incelendiğinde, yarısına yakın bir kısmının (n= 188, %48,4) 221 ile 420, diğer yarısının ise 421 ve üzerinde (%51,6) oda kapasitesine sahip oldukları belirlenmiştir. İşletmelerin %67,3'ü (n=261) yönetim kurullarında yabancı uyruklu üye bulundurmazken, %18,6'sında (n=72) 1, %6,7'sinde 2 ve %7,5'inde (n=29) 5 ve üzeri yabancı uyruklu üye bulunmaktadır.

### **5.3. Araştırma Bulguları**

Antalya ilinde görev yapan konaklama işletmeleri yöneticilerinin, örgütsel çöküşe neden olabilecek operasyonel, stratejik ve çevresel faktörlere karşı sektörel değerlendirmeleri, aritmetik ortalama, standart sapma ve tek örneklem t-testi sonuçlarına dayanarak irdelenmiştir.

Anket sonuçlarının istatistiki yollarla değerlendirilmesinde kullanılan tek örneklem t-testi, ankette yer alan her bir ifadeye ait aritmetik ortalamasının, ölçek orta değeri olan 3 (oldukça güçlü) değerlendirmesinden ne ölçüde farklı olduğunun testini yapmaktadır. Yapılan testlerde istatistiki anlamlılık düzeyi olarak 0,05 değeri kullanılmıştır. 1-5 likert tipi ölçekle oluşturulan örgütsel çöküş ölçeği, her bir ifadenin bölgedeki konaklama işletmelerini ne düzeyde güçlü veya zayıf kıldığını ölçmektedir.

### 5.3.1. Operasyonel Unsurlara İlişkin Bulgular

Örgütsel çöküşe neden olabilecek operasyonel unsurlara ilişkin sayısal verilerin istatistiki olarak test edilmesinde kullanılan 17 ifadeden 16'sının ölçek orta değeri olan 3 (oldukça güçlü) noktasından önemli ölçüde farklı olduğu görülmektedir (Bkz: Tablo 2).

Yöneticilerin operasyonel faktörlere ilişkin değerlendirmelerini ölçmek amacıyla geliştirilen 17 ifadenin genel aritmetik ortalaması 3,4 olup; ölçek orta değerinden önemli ölçüde farklıdır ( $p=0,00<0,05$ ). Elde edilen t-değerinden de ( $t=20,63$ ) anlaşılacağı üzere yöneticiler genel olarak operasyonel faktörleri, sektörde faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin çöküş sürecine girmesi açısından bir tehdit unsuru olarak görmemektedirler.

**Tablo 2. Örgütsel Çöküşe Neden Olan Operasyonel Unsurlara İlişkin Değerler**

	A.O	Std. Sapma	t-değeri	p-değeri
1- İşletmelerin genç işletmeler olması (1- 5 yaşında)	3,4	1,12	6,38	0,00*
2- İşletmelerin oda kapasitelerinin küçük olması	2,7	1,14	- 5,44	0,00*
3- İşletmelerin genellikle aile işletmeleri olması	2,7	1,19	- 4,21	0,00*
4- İşletmelerde dikey iletişimin etkili olma düzeyi	3,6	0,99	11,12	0,00*
5-İşletmelerde yatay iletişimin etkili olma düzeyi	3,5	0,92	11,35	0,00*
6- İşletmelerin merkezileşme düzeyi (farklı gruplara karar verme yetkisinin dağılımı)	3,4	1	7,47	0,00*
7- İşletmelerde yazılı iş tanımları ile belirlenmiş kural ve prosedürlerin etkin kullanımı	3,7	0,95	14,8	0,00*
8- İşletmelerin uzmanlaşma seviyesi (faaliyetlerin pazarlama, planlama, satın alma vb.. uzmanlıklara bölünmesi)	3,9	0,95	18,13	0,00*
9-İşletmelerde standardizasyona yönelik eğilimler (belirli bir düzeni takip eden ve işletme tarafından meşrulaştırılması gereken iç raporlama, proje toplantıları, departman toplantıları gibi faaliyetlerin azlığı)	2,8	1,18	- 3,02	0,03*
10- İşletmelerin, kaynak sağlayıcılara olan bağımlılık düzeyi	3,3	1,14	5,03	0,00*
11- İşletmelerin yönetim uygulamalarındaki gelişmelere gösterdiği direnç	3	1,14	- 0,71	0,48
12- İşletmelerin teknolojik gelişmelere direnç göstermesi	3,4	1,19	6,25	0,00*
13- İşletmelerdeki yöneticilerin eğitim düzeyi	3,8	1,1	13,49	0,00*
14-İşletmelerdeki yöneticilerin mesleki deneyimi	4	1	20,05	0,00*
15- İşletmelerdeki yöneticilerin işe yönelik bilgisi	4	1,02	18,72	0,00*
16- İşletmelerdeki yöneticilerin, yöneticilik deneyimi	3,9	1,03	17,21	0,00*
17- İşletmelerin yönetim kurulunda yabancı uyrukluların olması,	3,2	1,02	3,5	0,01*
<b>Genel Ortalama (Operasyonel Boyut)</b>	<b>3.4</b>	<b>0,4</b>	<b>20,63</b>	<b>0,00*</b>

\*  $p<0,05$  düzeyinde anlamlı

\* Toplam N= 388

Konaklama işletmelerinin çöküş sürecine girmesini tetikleyebilecek operasyonel unsurlara ilişkin ifadeler tek tek incelendiğinde ise, genel ortalamanın düşmesine neden olan 3 ifadenin sektörel

açıdan ciddi bir tehdit unsuru oluşturabileceği göze çarpmaktadır. Yöneticiler, oda kapasiteleri küçük olan (A.O= 2,7; t= -5,44), aile işletmesi olarak kurulmuş (A.O= 2,7; t= -4,21) ve faaliyetlerini standardize edebilme yetisi olmayan (A.O=2,8; t= -3,02) konaklama işletmelerinin piyasada daha zayıf olduklarını belirtmişlerdir. Bu üç ifadenin dışında operasyonel boyutu ölçen, işletmelerde mevcut iletişim türlerinin düzeyi, işletmelerin merkezileşme düzeyi ve yöneticilerin mesleki yeterlilikleri gibi diğer unsurlara karşı işletmelerin güçlü oldukları sonucuna varılmıştır.

### 5.3.2. Stratejik Unsurlara İlişkin Bulgular

Örgütsel çöküşü hızlandırabilecek stratejik nedenlere ilişkin sayısal verilerin istatistiki olarak test edilmesinde kullanılan 8 ifadenin tamamı ölçek orta değeri olan 3 (oldukça güçlü) noktasından önemli ölçüde farklıdır (Bkz: Tablo 3).

Genel ortalamalara bakıldığında, stratejik boyutu oluşturan ifadelerin genel aritmetik ortalamasının 3,5 olduğu ve bu değer ölçek orta değerinden önemli ölçüde farklılık gösterdiği görülmektedir ( $p=0,00<0,05$ ). Elde edilen t-değerine ( $t=18,13$ ) bakılarak konaklama işletmelerinin, stratejik karar ve eylemleri içeren unsurlara karşı, kendilerini güçlü gördükleri sonucuna ulaşılabilir.

**Tablo 3. Örgütsel Çöküşe Neden Olan Stratejik Unsurlara İlişkin Değerler**

	A.O	Std. Sapma	t-değeri	p-değeri
18- İşletmelerin kapsamını tanımlamadaki başarısı (uzun dönem hedef ve başarılar vb..)	3,7	0,88	15,7	0,00*
19- İşletmelerin kaynak kullanımındaki başarısı (insan kaynakları ve operasyonel kararlar vb..)	3,6	1,02	11,12	0,00*
20- İşletmelerin rekabet avantajlarını tanımlamadaki başarısı	3,6	0,93	12,31	0,00*
21- İşletmelerde rekabet stratejisini harekete geçirecek uyumun olması	3,6	0,91	13,78	0,00*
22- İşletmelerin ürün pazarını çeşitlendirmedeki başarısı	3,7	0,98	14,95	0,00*
23- İşletmelerin üretim portföyünü çeşitlendirmedeki başarısı (materyal, imalat veya perakende gibi iş kollarıyla ilgili üretim faaliyetleri)	3,6	0,84	12,97	0,00*
24- Üretim veya hizmet hattındaki kritik faaliyetlerde kişisel performans göstermedeki başarı	3,4	0,89	9,86	0,00*
25- İşletmelerin aşırı ve kontrolsüz büyümesi	2,4	1,01	- 11,23	0,00*
<b>Genel Ortalama (Stratejik Boyut)</b>	<b>3,5</b>	<b>0,5</b>	<b>18,13</b>	<b>0,00*</b>

\*  $p<0,05$  düzeyinde anlamlı

\* Toplam N= 388

Stratejik karar ve uygulamalara yönelik oluşturulan ifadeler tek tek incelendiğinde ise yöneticiler, konaklama işletmelerinin aşırı ve kontrolsüz büyümelerinin (A.O= 2,4;  $t=-11,23$ ;  $p=0,00$ ) kendilerini zayıflattığı görüşünde birleşmişlerdir. Bu tek ifadenin dışında, üretim, pazarlama ve hizmet bandında gerçekleştirilen stratejik hamlelerin, konaklama işletmeleri yöneticileri açısından risk unsuru oluşturmadığı belirtilmiştir.

### 5.3.3. Çevresel Unsurlara İlişkin Bulgular

Örgütsel çöküşe neden olabilecek çevresel unsurlara ilişkin sayısal verilerin istatistiki olarak test edilmesinde kullanılan 11 ifadenin tamamının ölçek orta değeri olan “oldukça güçlü” noktasından önemli ölçüde farklı olduğu saptanmıştır (Bkz: Tablo 4). Ancak bu farklılık diğer iki boyutta olduğu gibi olumlu yönde değil, tam tersine işletmeler açısından olumsuz sonuçlar doğurabilecek yöndedir.

**Tablo 4. Örgütsel Çöküşe Neden Olan Çevresel Faktörlere İlişkin Değerler**

	A.O	Std. Sapma	t-değeri	p-değeri
26- Ekonomik durgunluk	1,6	0,63	- 42,17	0,00*
27- Yüksek faiz oranları	1,8	0,67	- 36,39	0,00*
28- Kar marjı yüksek projelerle yatırımcıların bölgeye çekilmesi	3,4	0,98	8,48	0,00*
29- Turizm endüstrisinin gelişiminde, ülkemiz açısından olumsuz beklentilerin olması	2,5	1,23	-7,61	0,00*
30- Turizm talebinde düşüş	2,1	1,09	-15,29	0,00*
31- Turizm sektöründe önemli arz sıkıntısı	2,5	1,19	-8,01	0,00*
32- Turizm sektöründe karmaşık dağıtım sistemlerine adapte olmada zorluk (Acentalardan maksimum fiyat garantisi alma, karmaşık sanal ağlara uyumsuzluk)	2,5	1,07	-10,24	0,00*
33- Turizm sektöründe nitelikli iş gücü eksikliği	2,3	1,17	-12,37	0,00*
34- Turizm ürünlerinin teknolojik gelişmeler ve değişimlerle olan uyumu	3,3	0,95	6,68	0,00*
35- Doğal afetler	1,7	0,77	-33,31	0,00*
36- Destekleyici olmayan devlet düzenlemeleri	1,7	0,71	-36,02	0,00*
<b>Genel Ortalama (Çevresel Boyut)</b>	<b>2,3</b>	<b>0,58</b>	<b>-23,29</b>	<b>0,00*</b>

\* p<0,05 düzeyinde anlamlı \* Toplam N= 388

İşletmeleri çöküşe sürükleyebilecek çevresel unsurlara ilişkin ifadeler verilen yanıtların genel aritmetik ortalaması 2,3 olup, bu değer ölçek orta değerinden önemli ölçüde farklıdır ( $p=0,00<0,05$ ). Elde edilen t-değerinden de ( $t= -23,29$ ) anlaşılacağı üzere yöneticiler, konaklama işletmelerini çöküşe sürükleyebilecek nedenlerden en önemlisi olarak çevresel nedenlere işaret etmektedirler.

Konaklama işletmelerinin, dış çevre koşullarından ne derece etkilendiklerini saptamak amacıyla yöneltilen 11 ifade tek tek incelendiğinde, sadece 2 ifadeye ilişkin verilen yanıtların çöküş riskini azalttığı görülmektedir. Bu doğrultuda, kar marjı yüksek projelerle yatırımcıların bölgeye çekilmesi (A.O= 3,4;  $t= 8,48$ ) ve turizm ürünlerinin teknolojik gelişmelere olan uyumu (A.O= 3,3;  $t= 6,68$ ) işletmeleri pazar koşullarında zayıf kılmamaktadır. Bunun dışında yöneticiler, ekonomik sorunlar, geleceğe dönük olumsuz beklentiler, karmaşık dağıtım sistemlerine uyum sağlayamama, kamusal düzenlemelerin yetersizliği, doğal afetler, nitelikli işgücü eksikliği gibi çevresel sorunların konaklama işletmeleri açısından birer tehdit unsuru haline dönüştüğünü belirtmişlerdir.

## 6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Örgütler, kuruldukları andan itibaren, kontrol edilebilen veya edilemeyen birçok iç ve dış tehditle karşı karşıyadır. Bu tehditler üst yönetimler tarafından, zaman içinde doğru analiz edilip yorumlanmadığı takdirde, örgütler “çöküş” denilen bir yok olma sürecinin eşiğine gelebilirler. Bu çalışma ile konaklama işletmeleri yöneticilerinin, görev yaptıkları işletmelerin de içinde bulunduğu sektörde, örgütsel çöküşe neden olabilecek iç ve dış unsurlara ilişkin değerlendirmeleri istatistiki yöntemlerle ölçülmüş ve değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, çöküşe neden olabilecek operasyonel, stratejik ve çevresel unsurların, Antalya ilinde faaliyet gösteren 5 yıldızlı konaklama işletmelerinde yarattığı etki düzeyi, yöneticilerin bakış açılarından yararlanılarak irdelenmiştir.

Yapısal-fonksiyonel olarak, örgütlerin kendi içinde ne düzeyde etkili ve verimli bir mekanizma haline dönüştüğünü belirleyen operasyonel faktörler, çöküş sürecini hızlandırabilecek birçok riski bünyesinde barındırmaktadır. Örgütlerin genç olması, düşük kapasitede çalışması, aile işletmesi olması, etkili bir iletişim zincirine sahip olmaması, kurumsallaşamaması, uzmanlaşamaması, kaynak bağımlılığının yüksek olması ve yönetsel yetersizlikler gibi nedenler örgütsel çöküşe zemin hazırlayan operasyonel nedenlerdir. Araştırmaya dâhil olan konaklama işletmeleri yöneticileri, operasyonel unsurların yaratabileceği çöküş olasılığına karşı işletmelerin genel olarak güçlü olduklarını belirtmişlerdir. Ancak çöküşün operasyonel nedenleri bu çalışma kapsamında detaylı olarak sorgulandığında, iki önemli hususun göz ardı edilmemesi gerektiği belirlenmiştir. Bunlardan ilki, çöküşe neden olan operasyonel değişkenler tek tek incelendiğinde, üç ifadeye yönelik alınan yanıtların konaklama işletmeleri için ciddi tehditler oluşturabileceği gerçeğidir. Yöneticiler, düşük kapasite ile çalışan, aile şirketi olarak kurulan ve yönetsel işlerde standardizasyona gitmeyen işletmelerin pazarda zayıf konumda oldukları kanısındadırlar. Bu sonuç, örgüt kuramlarında da üzerinde durulan bir konudur. Popülasyon Ekolojisi Yaklaşımı, rekabet şartlarında, büyümeyen ve güçlenmeyen örgütlerin çevre tarafından elemine edileceği ve zamanla yok olacağını iddia etmektedir. Yine Kurumsal Kuram, standardize edilmiş, eş biçimli koordineli faaliyetlerin eksikliği halinde, örgütlerin zamanla zayıflayacağını belirtmektedir. Bu nedenle, işletmelerin hayatta kalabilmeleri için, faaliyet gösterdiği sürece fiziksel yönden büyümeyi hedeflemeleri, daha profesyonel ve standardize iş süreçleri ile hareket etmeleri gerekmektedir.

Çöküşü meydana getiren operasyonel nedenlere ilişkin alınan yanıtların genel ortalaması (A.O=3,4) ölçek orta değerinin (oldukça güçlü) üzerinde ancak ölçek üst değeri olan 5 (çok güçlü) noktasının da yakınında değildir. Bu durum çöküşün operasyonel nedenlerini açıklarken üzerinde durulması gereken ikinci bir husus olup; operasyonel faktörlerin, kısa dönem içinde çöküş açısından yeniden değerlendirilmesi ve işletmeler tarafından sürekli kontrol altında tutulması gerektiğinin sinyalini vermektedir.

Anket çalışmasına katılan yöneticiler, işletmelerdeki meslektaşlarının yetkinliklerini değerlendirirken olumlu geri bildirimlerde bulunmuşlardır. Bu konuda çeşitli ülkelerde yapılan birçok çalışmada (Carmeli ve Sheaffer, 2009; Şapçı, 2007; Whetten, 1980) tam tersi sonuç elde edilirken, Antalya ili konaklama işletmeleri yöneticilerinin yanıtları doğrultusunda oluşturulan bu ampirik çalışmada, yöneticilerin örgütsel çöküşün yaşanmasında olumsuz bir etkisinin olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Örgütlerin, kendi içlerinden başlayarak, hizmet verdikleri pazarları da kapsayacak biçimde stratejik kararlar alıp uygulama yetilerini ifade eden stratejik unsurlara ilişkin alınan yanıtlar da genel olarak olumludur. İşletmelerin, uzun dönem hedef ve başarılarını net bir biçimde tanımlayabilme, kaynaklarını etkin kullanabilme, rekabet avantajı sağlayabilme, pazar payını ve üretim portföyünü çeşitlendirebilme gibi hususlarda güçlü konumda oldukları belirtilmiştir. Ancak işletmelerin, yeni pazar, hizmet veya üretim kapasitesi gibi konularda aşırı ve kontrolsüz büyümeleri ciddi bir sorun kaynağı olarak gösterilmiştir. Aşırı ve kontrolsüz büyüme sorunu, McKinley (1993) tarafından Amerika'da faaliyet gösteren teknoloji firmalarında yapılan çalışmada da çöküşün kaynaklarından biri olarak göstermiştir. Ancak bu çalışma sonucu elde edilen bulguların aksine, Alexander, Fennell ve Halpern (1993) tarafından Amerikan sağlık sektöründe yapılan bir çalışma sonucunda, stratejik nedenlerin ve özellikle de yöneticilerin stratejik karar almadaki tutarsızlıklarının çöküşü tetiklediği belirlenmiştir.

Operasyonel nedenlerde olduğu gibi, stratejik nedenlere ilişkin ifadelerin de genel ortalaması (A.O=3,5) incelendiğinde, ölçek üst değeri 5 (çok güçlü) noktasına ulaşamadığı görülmektedir. Bu durum, çöküşün örgütlerden tamamen uzak olmadığı ve her örgütün sıklıkla örgütsel çöküşe neden olan unsurları analiz etmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Köksal (2002) tarafından Amerikan inşaat sektöründe yapılan geniş kapsamlı bir çalışma sonucunda, Amerika'daki inşaat firmalarının çöküş sürecine girmesinde operasyonel ve stratejik nedenlerin çevresel nedenlerden daha etkili olduğu ortaya konulmuştur. Konaklama işletmelerini baz alarak gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda ise tam tersi olarak, çevresel nedenlerin işletmeleri çöküşe sürüklenme olasılıkları, diğer nedenlere nazaran çok daha yüksek çıkmıştır. Yöneticiler, ekonomik durgunluk ve kriz, talep düşüklüğü, faiz oranlarındaki artışlar, kamusal düzenlemelerin yetersiz olması (vergiler, politikalar vs.) gibi çevresel unsurların bölgedeki konaklama işletmelerini zayıflattığını ve dolayısıyla çöküşe sürüklediğini belirtmişlerdir. Örgütlerin faaliyetlerini sosyal ve iktisadi boyutlarda düzenleyen dış çevre unsurlarının çöküş yaratabilecek düzeyde etkili olmasının, Türkiye açısından iki baskın gerekçesi olabilir. Bunlardan ilki, turizm sektörünün dış çevre koşullarına karşı olan hassas yapısıdır. Özellikle konaklama ve seyahat işletmeleri, dış çevrede meydana gelen olumsuz koşullardan çok çabuk etkilenecek, pazar paylarını önemli ölçüde kaybedebilirler. İkinci gerekçe ise, Amerikan ekonomisi ile Türkiye ekonomisi kıyaslandığında kendini göstermektedir. İktisadi ve sosyal açıdan, gelişmiş bir ülke olan Amerika'nın gelişmekte olan bir ülke olarak

Türkiye'ye oranla, kalkınma düzeyinin daha yüksek olacağı inkâr edilemez. Ancak yine de, konaklama işletmelerinin küresel rekabet ortamında ayakta kalabilmesi için uygun çevresel koşulların sağlanması adına gerekli önlemlerin alınması, çöküşü önlemek adına önemli bir adım olacaktır.

Örgütlerde çöküşün nedenleri kadar, doğurduğu sonuçlar da üzerinde durulması gereken bir konudur. Günümüzde çöküşün, örgüt içi ve dışında yaratabileceği olumsuz sonuçları hakkında bilimsel nitelikte çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Lemke ve Schminke (1991), Amerika'daki hava yolu şirketlerinde yapmış oldukları çalışmalarında, çöküş yaşayan işletmelerde etik olmayan davranışların çoğaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Elde edilen bu sonuç, çöküşün beşeri faktörler üzerindeki olumsuz yıkıcı ve davranışsal etkisini de bariz bir biçimde ortaya koymaktadır. Örgüt içinde istenmeyen etkilere maruz kalan yönetici ve çalışanların, mesleki kariyerlerine aynı işletmede devam etme olasılıkları çok düşüktür. Bu durum Rosenblatt ve Sheaffer'in de (2001) belirttiği gibi, örgütlerin hızlı bir biçimde çöküş sürecini tamamlayarak, yok olması sonucu doğuracaktır. Bu nedenle, çöküş üzerine yapılacak ilişkisel çalışmaların, örgütsel davranış ve diğer yönetim kuramlarını da kapsayacak biçimde alanı genişletilerek devam ettirilmesi ve artırılması gerekmektedir.

#### **KAYNAKÇA**

- Adler, R. W. ve Chaston, K. (2002) "Stakeholders' Perceptions of Organizational Decline", *Accounting Forum*, 26(1): 31-44.
- Adler, R. W. ve Hall, R. H. (1996) "The Effect of Accounting and Performance Indicators on Public Accountants' Perceptions of Organizational Decline", *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 13(3): 189-206.
- Alexander, J. A., Fennell, M. A. ve Halpern, M. T. (1993) "Leadership Instability In Hospitals: The Influence of Board-CEO Relations And Organizational Growth And Decline", *Administrative Science Quarterly*, 38(1): 74-99.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010) "Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri- SPSS Uygulamalı", Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Cameron, K. ve Zammuto, R. (1983) "Matching Managerial Strategies to Conditions of Decline", *Human Resource Management*, 22(4): 359-375.
- Cameron, K. S., Kim, M. U. ve Whetten, D. A. (1987) "Organizational Effects of Decline and Turbulence", *Administrative Science Quarterly*, 32(2): 222-240.
- Carmeli, A. ve Sheaffer, Z. (2009) "How Leadership Characteristics Affect Organizational Decline and Downsizing", *Journal of Business Ethics*, 86(3): 363-378.
- Crow, S. M. ve Hartman, S. J. (2003) "A Case Study of Organizational Decline: Lessons for Health Care Organizations", *Health Care Manager*, 22(3): 256-264.



- Daly, J. P. ve Geyer, P. D. (1995) "Procedural Fairness and Organizational Commitment Under Conditions of Growth and Decline", *Social Justice Research*, 8(2): 137-151.
- D'Aveni, R. A. (1989) "The Aftermath of Organizational Decline: A Longitudinal Study of the Strategic and Managerial Characteristics of Declining Firms", *The Academy of Management Journal*, 32(3): 577-605.
- Durmuş, Beril, E. Serra Yurtkuru ve Murat Çinko (2011), *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Fredrickson, J. W. ve Iaquinto, A. L. (1989) "Inertia and Creeping Rationality in Strategic Decision Processes", *The Academy of Management Journal*, 32(3): 516-542.
- Freeman, S. J. ve Cameron, K. S. (1993) "Organizational Downsizing: A Convergence and Reorientation Framework", *Organization Science*, 4(1): 10-29.
- Heine, K. ve Rindfleisch, H. (2013) "Organizational Decline: A Synthesis of Insights from Organizational Ecology, Path Dependence and the Resource-Based View", *Journal of Organizational Change Management*, 26(1): 8-28.
- Jeyavelu, S. (2009) "Organisational Identity Dissonance in Organisational Decline and Turnaround", *The Journal of Business Perspective*, 13(2): 33-45.
- Kaya, İ. (2010) "Konaklama İşletmeciliğinde Stratejik Yönetim Süreci: Kavramsal Bir Yaklaşım", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(18): 27-35.
- Kolarska, L. ve Aldrich, H. (1980) "Exit, Voice, and Silence: Consumers' and Managers' Responses to Organizational Decline", *Organization Studies*, 1(1): 41-58.
- Kozak, M. A. (2008) "Otel İşletmelerinde Yönetim" N. Kozak (Ed.), *Otel İşletmeciliği içinde* (s. 23-55), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Köksal, A. (2002) "Predicting The Development of Decline in Construction Companies", Doktora Tezi, Illinois Institute of Technology, Chicago, IL.
- Latham, S. F. ve Braun, M. (2009) "Managerial Risk, Innovation, and Organizational Decline", *Journal of Management*, 35(2): 258-281.
- Lemke, D. K. ve Schminke, M. (1991) "Ethics in Declining Organization", *Business Ethics Quarterly*, 1(3): 235-248.
- Lorange, P. ve Nelson, R. T. (1987) "How to Recognize -And Avoid- Organizational Decline", *Sloan Management Review*, 28(3): 41-48.
- McKinley, W. (1993) "Organizational Decline And Adaptation: Theoretical Controversies", *Organization Science*, 4(1): 1-9.

- Mone, M. A., McKinley W. ve Barker, V. L. (1998) "Organizational Decline and Innovation: A Contingency Framework", *The Academy of Management Review*, 23(1): 115-132.
- Mueller, G. C., McKinley, W., Mone, M. A. ve Barker, V. L. (2001) "Organizational Decline – A Stimulus for Innovation?", *Business Horizons*, 44(6): 25-34.
- Okumuş, F. ve Karamustafa, K. (2005) "Impact of An Economic Crisis Evidence from Turkey", *Annals of Tourism Research*, 32(4): 942-961.
- Olalı, H. ve Timur, A. (1988) "Turizm Ekonomisi", İzmir: Ofis Ticaret Matbaacılık Şti.
- Porter, M. E. (1985) "Competitive Advantage Creating and Sustaining Superior Performance", New York, Free Press.
- Rasheed, H. S. (2005) "Turnaround Strategies for Declining Small Business: The Effects of Performance and Resources", *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 10(3): 239-252.
- Rosenblatt, Z., Rogers, K. S. ve Nord, W. R. (1993) "Toward a Political Framework for Flexible Management of Decline", *Organization Science*, 4(1): 76-91.
- Rosenblatt, Z. ve Sheaffer, Z. (2001) "Brain Drain in Declining Organizations: Toward A Research Agenda", *Journal of Organizational Behavior*, 22: 409-424.
- Ryan, C. (1995) "Researching Tourist Satisfaction: Issues, Concepts, Problems", London, Routledge.
- Serra, F. R., Ferreira, M. P. ve Almeida, M. I. R. (2013) "Organizational Decline: A yet largely Neglected Topic in Organizational Studies", *The Journal of the Iberoamerican Academy of Management*, 11(2): 133-156.
- Solnet, D. J., Paulsen, N. ve Cooper, C. (2010) "Decline and Turnaround: A Literature Review and Proposed Research Agenda for The Hotel Sector", *Current Issues in Tourism*, 13(2): 139-159.
- Sönmezer, A. Y. (2006) "A Study On The Responses to Organizational Decline", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şapçı, N. E. (2007) "Organizational Decline and Bankruptcy Prediction Model for The Turkish Construction Companies", Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University, Ankara.
- Trahms, C. A., Ndofor, H. A. ve Sirmon, D. G. (2013) "Organizational Decline and Turnaround: A Review and Agenda for Future Research", *Journal of Management*, 39(5): 1277-1307.
- Türksoy, A. (2007) "Konaklama İşletmelerinde Mali Başarısızlığa Yol Açan Etmenler", *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 7(1): 99-115.
- Weitzel, W. ve Jonsson, E. (1989) "Decline in Organizations: A Literature Integration and Extension", *Administrative Science Quarterly*, 34(1): 91-109.

Whetten, D. A. (1980) "Organizational Decline: A Neglected Topic in Organizational Science", *The Academy of Management Review*, 5(4): 577-588.

Whetten, D. A. (1987) "Organizational Growth and Decline Processes", *Annual Review of Sociology*, 13: 335-358.

Wiseman, R. M. ve Bromiley, P. (1996) "Toward a Model of Risk in Declining Organizations: An Empirical Examination of Risk, Performance and Decline", *Organization Science*, 7(5): 524-543.

Zammuto, R. F. ve Cameron, K. S. (1982) "Environmental Decline and Organizational Response", *Academy of Management Proceedings*, 1: 250-254.

<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,88282/2014-yili.html>, (01.12.2014).

<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,9860/turizm-belgeli-tesisler.html>, (01.12.2014)

## Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi

(Journal of Management and Economics Research)

Editör: Burak DARICI Web: <http://dergipark.gov.tr/yead> ISSN: 2148-029X / 2148-029X Yayına Başladığı Yıl: 2003

Yayıncı: Yeni Adı: Eski Adı:

Yıllık Yayın Sayısı: 4 Yayın Yapması Gereken Aylar: Mart, Haziran, Eylül, Aralık Yayın Dili: İngilizce, Türkçe

Yayın Formatı: Elektronik

Konu Kategorisi: Sosyal

Konu Alanları: İş İşletme Finans Sosyoloji Çevre Çalışmaları İletişim Halkla İlişkiler İşletme İktisat Kamu Yönetimi Sosyal Çalışma

Tarih Uluslararası İlişkiler Hukuk Siyasi Bilimler

7980

Makale Sayısı	Aldığı Atıf Sayısı	Atıf Ortalaması	Kendine Atıf Sayısı	Kendine Atıf Oranı(%)	Atıf Alan Makale Sayısı
<b>363</b>	<b>502</b>	<b>1,38</b>	<b>7</b>	<b>1,39</b>	<b>182</b>

### Dizinlendiği Yıllar

Yıl	Konu Alanı
2012	Sosyal
2013	Sosyal
2014	Sosyal
2015	Sosyal
2016	Sosyal
2017	Sosyal
2018	Sosyal
2019	Sosyal
2020	Sosyal